

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ

АНОТАЦІЯ

У статті охарактеризовано поняття англомовної лексичної компетенції, проаналізовано дидактичні функції мультимедійних засобів навчання, висвітлено основні шляхи формування англомовної лексичної компетенції в учнів основної школи з використанням мультимедійних засобів.

АННОТАЦИЯ

В статье охарактеризовано понятие англоязычной лексической компетенции, проанализированы дидактические функции мультимедийных средств обучения, освещены основные способы формирования англоязычной лексической компетенции у учащихся основной школы с использованием мультимедийных средств.

RESUME

The paper describes the concept of English lexical competence, analyzes the didactic functions of multimedia, highlights the basic ways of forming the English lexical competence of secondary school pupils using multimedia.

Розширення міжнародних стосунків України та розвиток ринкових відносин обумовлюють соціальне замовлення суспільства на високий рівень оволодіння іноземними мовами вже у шкільному віці. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема вдосконалення існуючих та пошуку нових методик формування в учнів іншомовної лексичної компетенції.

Проблема формування іншомовної лексичної компетенції досліджувалась у працях таких вітчизняних і зарубіжних учених як В.О.Артемов, Л.В.Банкевич, І.В.Баценко, І.М.Берман, А.Є.Боковня, В.А.Бухбіндер, Н.Г.Вишнякова, В.Є.Горбачов, Ю.В.Гнаткевич, О.Ю.Долматовська, Ю.О.Жлуктенко, В.С.Коростильов, Е.В.Мірошніченко, О.П.Петрашук, С.М.Степашенко, О.Б.Тарнопольський, Н.С.Форкун, О.В.Чічкова, С.П.Шатілов, R.Carter, M.McCarthy, R.Ellis, R.Gairns, D.Gardner, M.Lewis, I.Nation, N.Schmitt, L.Taylor та ін. Вони, зокрема, дослідили способи і прийоми для розкриття значень іншомовних слів, призначених для рецептивного засвоєння учнями; проаналізували дію лексичного механізму в різних видах мовленнєвої діяльності; вивчили процес функціонального оволодіння учнями лексикою з урахуванням закономірностей породження мовленнєвих висловлювань; розробили нові типи і види вправ для навчання учнів загальноосвітніх шкіл лексики; визначили критерії й описали процедуру відбору лексичних одиниць для формування словника-мінімуму; досліджували способи формування лексичних навичок та стратегії використання іншомовної лексики на початковому й середньому ступенях навчання. Незважаючи на наявні здобутки у розв'язанні проблеми навчання іншомовної лексики, практика викладання свідчить про необхідність підвищення якості оволодіння учнями англomовним лексичним матеріалом.

Важливим аспектом, що визначає характер змін у системі освіти, є науково-технічний прогрес та його вплив на соціальні та суспільні відносини. Комп'ютерні технології постійно вдосконалюються, стають більш насиченими, ємними, гнучкими, продуктивними, націленими на різноманітні потреби користувачів. Американські дослідники (Дж. Хартлі та ін.) дійшли висновку, що використання засобів мультимедійних засобів у процесі навчання дозволяє істотно підвищити показники змістового розуміння та запам'ятовування запропонованого матеріалу, що

відбувається за рахунок синкретичного навчання (одночасно зорового та слухового сприйняття матеріалу), активної участі в управлінні поданням матеріалу, легкого повернення до тих аспектів навчання, які потребують додаткового аналізу.

Проблемам впровадження й ефективного застосування мультимедійних технологій в освіті присвячено чимало теоретичних і експериментальних праць, вітчизняних і зарубіжних педагогів, які можна систематизувати за основними напрямками: розробка загальних теорій використання мультимедіа в освіті (В.П. Агеєв, Т. Альфтан, В.П. Безпалько, В.Ю. Биков, А.С. Васюра, Б.С. Гершунский, А.П. Єршов, П.М. Жданович, К. Кастро, Г. Кедрович, Г.М. Клейман, К.К. Колін, Р.А. Осипа, П. Піндера, Н.В. Роберт, С.С. Свириденко, Р.В. Селезньова, Т. Сергеева, О.В. Шестопалюк); створення і застосування мультимедійних навчальних програм (Р.І. Адамов, В.М. Афанасьєв, О.Ю. Гаєвський, А.М. Горшков, М.З. Грузман, С.В. Дмитрієв, М.І. Жалдак, Ю.О. Жук, В.Р. Майер, О.Ю. Соколов, А.Ф. Старков, В.В. Таргонська, Р.А. Томаков, О.Г. Усач, С.Н. Трапезников, В.Л. Шевченко); використання мережевих інформаційних технологій у навчанні (Л.В. Брескіна, М.Ю. Кадемія, В.І. Клочко, О.В. Козачук, В.М. Кухаренко, В.Л. Малорян, Н.В. Морзе, П.В. Стефаненко, О.І. Шувалова); технічні характеристики мультимедіа (Д. Бок, М. Гук, М.А. Гурієв, В. Інгенблек, М.Г. Коляда, І.І. Мархель, С. Новосельцев, Л.Дж. Скібб, С. Хэйфмейстер, А.М. Чеснат, А.В. Хуторський, О. Шереметьєв). Проте, як показує проведений аналіз науково-педагогічної літератури, недостатньо розробленою є методика формування англомовної лексичної компетенції в учнів основної школи з використанням мультимедійних засобів.

Мета статті — дослідити та практично запровадити шляхи формування англомовної лексичної компетенції в учнів основної школи з використанням мультимедійних засобів.

Лексична компетенція визначається як наявність певного запасу лексичних одиниць (ЛО) з урахуванням віку школярів, здатність адекватно їх використовувати: коректно вимовляти і писати, правильно організувати граматично, розуміти на слух і в процесі читання, оперувати ними в актах комунікації у потрібному темпі і в різноманітних значеннях, доречно вживати образні вислови, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти для досягнення відповідного комунікативно-функціонального результату [2, с. 4]. Таким чином сформована лексична компетенція стає підґрунтям для реалізації мовленнєвої, соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій школярів, так як правильне вживання лексики та насичений словниковий запас — це ключ до вільного іншомовного спілкування. Вибір того чи іншого засобу введення нових лексичних одиниць зумовлюється характером лексичної одиниці, змістом поняття, яке вона передає, етапом навчання, рівнем мовленнєвої підготовки учнів.

У зв'язку з тим, що традиційне навчання спрощує здатність учнів осягнути іноземну мову і перешкоджає їх розумінню структури і функції мови, робить пасивними одержувачами знань, для подальшої оптимізації та підвищення ефективності процесу навчання все частіше застосовуються мультимедійні засоби.

Мультимедіа (multi — багато, media — способи, засоби) — це подання об'єктів і процесів у формах звуку, фото, відео та графіки, що відкриває для вчителя якісно та кількісно нові можливості [1, с. 35]. Якісно нові можливості мультимедіа засобів очевидні, якщо порівнювати словесні описи картини, музики чи способів штучного дихання з безпосереднім аудіовізуальним поданням. Кількісні переваги виражаються в тому, що мультимедійне середовище набагато вище за інформаційною щільності, ніж традиційні способи передачі інформації. Відомо, що більшість людей запам'ятовує 5% почутого і 20% побаченого, в той час як одночасне використання аудіо та відео інформації підвищує

запам'ятовуваність до 40-50%, саме тому використання мультимедійних засобів навчання у процесі формування англомовної лексичної компетенції є ефективним

Дидактичні функції мультимедійних технологій — це зовнішній прояв властивостей мультимедійних технологій, що використовуються в навчально-виховному процесі з певними цілями, зокрема з метою формування англомовної лексичної компетенції. Зокрема, мультимедійне забезпечення навчального курсу англійської мови може активізувати пізнавальну діяльність учнів; візуальне і яскраве мультимедійне забезпечення навчального курсу перетворює заняття англійської мови на цікаву подорож до англомовної країни. Таким чином, мультимедійні технології в навчанні — унікальні і цілком збільшують активне мислення учнів та їх комунікативні здібності в соціальній практиці.

Використання мультимедійних технологій в навчальному процесі на уроках іноземної мови у процесі формування англомовної лексичної компетенції навчання дозволяє: формувати вміння одержувати інформацію (лексичні одиниці) з різних джерел, обробляти і зберігати її; формувати вміння передавати інформацію, представлену в різних видах (використання нової лексики на фразовому та понадфразовому рівні); організувати інтерактивний діалог учня з засобами навчання (використання нових лексичних одиниць у мовленні); автоматизувати процеси контролю і самоконтролю результатів навчальної діяльності, корекції за результатами контролю, тренування нових лексичних одиниць; створювати середовище для дослідницької роботи учнів з різних шкіл, різних регіонів та країн (використання нових лексичних одиниць на понадфразовому рівні); формувати в учнів комунікативні навички, культуру спілкування (використання нових лексичних одиниць на понадфразовому рівні); сприяти культурному, гуманітарному розвитку учнів на основі залучення до інформації культурного, етнічного, гуманістичного плану.

Таким чином, рівень розвитку учнів основної школи дозволяє використання новітніх інформаційних технологій у процесі навчання іноземної мови. Доцільність використання мультимедійних засобів навчання на уроках з іноземної мови визначаються за такими критеріями: вони повинні сприяти підвищенню продуктивної праці та ефективності навчального процесу, забезпечувати постійне підвищення правильності навчальних дій учнів, підвищувати інтерес до навчання іноземної мови, забезпечувати контроль за діями усіх учнів. Застосування комп'ютерів дозволяє вирішити такі навчальні задачі: розуміння мовних явищ; формування лінгвістичних здібностей завдяки мовним та мовленнєвим вправам; автоматизація мовних та мовленнєвих дій; створення цікавих ситуацій спілкування. Ефективність навчального процесу має підвищуватися за рахунок впровадження мультимедіаних технологій на тих етапах навчання, які є недостатньо ефективними у їх традиційній організації, дотримуючись принципу педагогічної доцільності. Використовуючи мультимедійні технології на уроках іноземної мови, слід враховувати пізнавальні закономірності навчальної діяльності учнів, їх підготовленість до сприймання і засвоєння навчального змісту за допомогою мультимедійних засобів. Важливо забезпечити органічне поєднання мультимедійних технологій зі словом вчителя, іншими засобами навчання, відповідність між змістом і навчально-виховним завданням уроку, застосування різних методичних прийомів, спрямованих на розвиток пізнавальних можливостей учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Осін А.В. Мультимедіа в освіті: контекст інформатизації / А.В. Осін// Трудова підготовка в закладах. — Львів: Новий світ. — 2004. — №2. — С.35-38.
2. Тригуб Т. Комунікативний підхід у вивченні німецької мови / Т. Тригуб // Deutsch — № 38 (286). — Oktober, 2011. — С. 4-7.